

Traballar o plurilingüismo dende Galicia e dende o galego

Carme Hermida Gulías

Universidade de Santiago de Compostela

mdocarme.hermida@usc.es

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932

Páx. 56-58

1. PLURILINGÜISMO E MULTILINGÜISMO

No ano 2001, o Consello de Europa publicou o documento titulado *Marco común europeo de referencia para as linguas: aprendizaxe, ensinanza e avaliación (MCER)* que pretende servir de patrón internacional para medir o nivel de comprensión e de expresión oral e escrita nas diferentes linguas.

No capítulo 1, o MCER (2005:31) dedica a epígrafe 3 a precisar o concepto de plurilingüismo que, advirte, non debe ser confundido co de multilingüismo. Este é definido como “o coñecemento de varias linguas ou a coexistencia de distintas linguas nunha sociedade determinada”. Pola contra, segundo o dicionario do Centro Virtual Cervantes, o plurilingüismo fai referencia “á presenza simultánea de dúas ou máis linguas na competencia comunicativa dun individuo e á interrelación que se establece entre elas”.

O plurilingüismo ten a súa manifestación práctica máis evidente na competencia plurilingüe ou capacidade de empregar as linguas para fins comunicativos e de participar nunha relación intercultural en que unha persoa, en canto axente social, domina -con distinto grao- varias linguas e posúe experiencia de varias culturas. Xa que logo, o obxectivo principal da aprendizaxe dunha lingua dende un enfoque plurilingüe non é conseguir dominar con plena corrección unha lingua non nativa, senón poñer en práctica os diferentes recursos que permiten a comunicación, aínda que o dominio só sexa parcial ou imperfecto (MCER, 2005:237).

Dende esta óptica, os emigrantes galegos que marcharon en masa para Europa non son bilingües nin trilingües nin tampouco multilingües porque hai destrezas do galego, do castelán e da lingua do país receptor que non dominan, mais si son plurilingües porque souberon utilizar os seus coñecementos das estruturas previas e das que foron adquirindo para comunicárense nunha nova lingua sen realizaren un estudo regrado.

Meu tío, Antonio Hermida Félix, marchou a finais de agosto do 1962 a Lucerna, na Suíza de fala alemá, para traballar e vivir nunha granxa. O seu descoñecemen-

Fotografía de Bibliotecas Municipais da Coruña.

persoa e de “desenvolver a súa capacidade de aprender a partir desta mesma experiencia plural de relacionarse con varias linguas e culturas” (MCEr, 2005:195).

En conclusión, o Decreto 79/2010 deturpa o significado de plurilingüismo ó confundilo con multilingüismo, esquece a competencia plurilingüe e insiste en buscar o dominio dunha lingua estranxeira para facerlle fronte á globalización e á mobilidade laboral. Por iso, cando algunha persoa especialista ve un centro co rótulo ‘plurilingüe’ hai que informala de que aí non se aprenden as linguas dende unha nova perspectiva, senón que ten unha materia -varias xa é máis raro- que se imparte en inglés, maioritariamente ‘Arts’.

3. A IMPORTANCIA DE TRABALLAR A COMPETENCIA PLURILINGÜE

Cando se conversa en relación cos coñecementos de idiomas con persoas de diferentes ámbitos, un tema que sempre se menciona é a cantidade de tempo que se dedicou ó estudo dunha lingua e o pouco dominio que se adquiriu dela. Nesas conversas tamén hai referencias ó medo ó erro e ó ridículo, ambos relacionados coa falta de confianza no aprendido e inducidos pola percepción de que a comunicación só é posible co dominio correcto dunha lingua. Estes medos poden resultar paralizantes cando, ademais, se ten o convencemento, inducido externamente, de que a lingua de partida non é útil para entenderse máis aló das portas da casa, como acontece co galego.

Un/unha falante dunha lingua románica coa competencia plurilingüe ben desenvolvida ten asegurada certa capacidade comunicativa en calquera outra lingua románica por causa da herdanza común. Ás persoas galegofalantes dá igual que se lles diga que se van entender mellor en italiano ca outras que só falan castelán, pois os prexuízos inducidos fanlles imposible asimilalo ata que descubren que, en “se non è vero, è ben trovato”, cinco das sete palabras son iguais ás do galego. O mesmo acontece con outras familias de linguas. Sempre é máis doado realizar algúns fonemas do inglés dende o galego que dende o castelán, caso por exemplo da fricativa palatal grafada como <sh>, ou da nasal velar, con grafía <ng>, que moito alumnado aínda se esforza en reproducir ortograficamente por

non ser informado de que esa grafía é a equivalente do <-n> galego.

Con estes exemplos básicos procurouse aludir ós beneficios de traballar a competencia plurilingüe en tanto que simplifica o proceso de ensino e aprendizaxe de linguas estranxeiras, axuda a eliminar de forma eficaz as pexas prexudiciais que poidan sentir as persoas falantes de galego e, finalmente, contribúe a fomentar o respecto das falantes de castelán polo galego, incentivando o seu interese por aprendelo. E un magnífico xeito de traballar o plurilingüismo dende a propia lingua é facelo coas palabras de uso cotián que proceden doutros idiomas, cos préstamos. ■

REFERENCIAS

- MCEr = Marco Común Europeo de referencia para as linguas: aprendizaxe, ensinanza e avaliación. 2001. Consello de Europa-Xunta de Galicia, 2005.
- XUNTA DE GALICIA (2010): “Decreto 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo no ensino non universitario de Galicia”, *Diario Oficial de Galicia*, 25 de maio do 2010. Versión dixital en https://www.xunta.gal/dog/Publicados/2010/20100525/Anuncio196D2_gl.html.
- CENTRO VIRTUAL CERVANTES: *Diccionario de términos clave de ELE. Plurilingüismo*. https://cvc.cervantes.es/ensenanza/biblioteca_ele/diccionario_ele/diccionario/plurilinguismo.htm. Data da última consulta: 19.04.2021.